

МЛАДИ РЕЖИСЬОРИ СНИМАТ ГРАДА СИ

Ръководство за реализиране на кинообразователни и социални проекти, свързани с живота на местната общност

Работа в партньорство за създаване на творчески и социални проекти

**SHORT
CUT**
SMALL STORIES
BIG ISSUES

АЯТЕ URBANA
collectif

Млади режисьори снимат града си. Ръководство за реализиране на кинообразователни и социални проекти, свързани с живота на местната общност

Проектът е съфинансиран от програма Еразъм+ на Европейския съюз.

Erasmus+

**CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ**

**nerve
centre**

СЪДЪРЖАНИЕ

---

1. Въведение	4
2. Как да създадете и поддържате удовлетворяващо партньорство	5
3. Партньорства в проекти със социална и артистична насоченост– интервюта	16
4. Млади режисьори снимат града си. Описание на проекта	43

1.

ВЪВЕДЕНИЕ

Нека изследваме и създаваме заедно! Материалите, създадени в рамките на проекта „Shortcut – Млади режисьори снимат града си”, имат за цел да подкрепят местни проекти и да помогнат на участниците в тях да се замислят за своята общност, да се вдъхновят и да се почувстват подкрепени, за да създадат своя собствена история за нея. Проектът утвърждава уменията на учениците да формулират собственото си мнение и да го изразяват чрез художествени средства. Той също така ги насочва към по-всеобхватен поглед върху местния начин на живот и проблеми. Ето защо задачите, включени в инструментариума, който ви представяме, карат учениците да преосмислят заобикалящата ги среда - да се срещнат с различни групи граждани, да научат нови или забравени факти за миналото и да чуят достатъчно добре представени гледни точки и истории. Това е пътуване отвъд познатите зони на комфорт, пораждащо срещи с новостта на място, което привидно добре познаваме.

Няма да го крием - това е амбициозен проект и е много по-вероятно да го реализирате успешно, мобилизирайки съюзници, т.е. местни партньорски организации. Насърчаваме ви да го направите. Обменът на ресурси и гледни точки ще ви помогне да създадете висококачествено педагогическо преживяване за младежите. Той ще направи цялата работа по-лесна и отнемаща по-малко време. Партньорите ще ви помогнат да достигнете до интересни групи хора и архивни материали, да осигурите техническо оборудване за практическите задачи или да предоставите конкретни и полезни насоки за творческата работа на учениците.

В първата част на нашите ресурси се запознахте с различни сценарии за дейности, предназначени за различни среди и видове организации. В тази втора част ви каним да разгледате по-конкретно възможностите за партньорства в подобен формат. Споделяме с вас нашите препоръки за удовлетворяващо сътрудничество. Отделяме специално място и на нашите партньори, представители на училища, музеи, библиотеки, културни и читалищни институции, с които имахме удоволствието да си сътрудничим при реализирането на нашата идея в Битом (Полша), Белфаст (Северна Ирландия) и Ловеч (България). Четейки интервютата с тези експерти, ще разберете повече за контекста на тяхната работа и ще се запознаете с техните партньорски подходи и опит. Завършваме публикацията с кратко описание на пилотното издание на проекта „Short Cut - Млади режисьори снимат града си”. Надяваме се, че това ще бъде вдъхновението, което търсите и за вашата собствена кинообразователна идея.

Насладете се на следващите страници!

2.

КАК ДА СЪЗДАДЕТЕ И ПОДДЪРЖАТЕ УДОВЛЕТВОРЯВАЩО ПАРТНЬОРСТВО?

I. МЕСТНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Въпреки че комплектът инструменти съдържа доста конкретни инструкции за всички творчески задачи, все още има достатъчно място за индивидуален подход към образователния процес, който бихте искали да започнете. Преди да поканите някого да ви сътрудничи в проекта „Млади режисьори снимат града си“, помислете за местния контекст на проекта и за наличните ресурси:

а) Започнете от анализ на ситуацията

Какво е специфичното за вашия регион? Какви уникални истории и факти бихте искали учениците ви да знаят, да разсъждават върху тях? Дали става въпрос за историята на местността? За интересна архитектура, документираща историческите промени? А може би става въпрос за уникална смесица от социална гледна точка, която прави вашия регион изключителен? За групите, които съставят вашата общност или за отношенията между тях? Или пък за интересна културна тенденция, която се развива около вас?

б) Съсредоточете се върху ресурсите и потенциала.

А сега помислете кой би желал да ви помогне да разучите и работите върху тези интересни истории. Има ли ентусиасти по местна история, които биха могли да запознаят групата ви с миналото на вашата общност? Местен вестник с налични архиви? Местна историческа колекция, музей или галерия с артефакти от миналото на мястото, където живеете? Помислете за местни активисти или обществени центрове. Има ли читалище, или сдружение на любители на традиционните занаяти? Не подценявайте простите идеи, като например църквата или библиотеката. Точно това са местата, където хората се срещат и общуват, те могат да ви отведат към по-малко видими социални групи или неизвестни истории за общността.

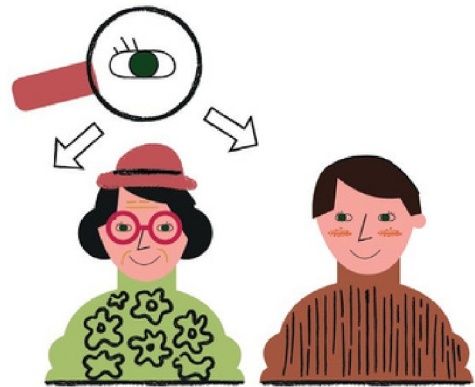
II. МОЕТО МЯСТО В ПРОЕКТА

а) Мислете за себе си като за ресурс

Помислете как ще представите проекта на потенциалните си партньори. Съсредоточете се върху това, с което ще може да допринесете за бъдещото партньорство. Вашето време, вашият опит и знания, вашите способности, инфраструктурата и персоналът на вашата организация може да са точно това, което другите партньори търсят. Задачите в проекта са планирани по начин, по който е лесно да бъдат разпределени между партньори, разполагащи с различни ресурси. Закупените права за показ на филмите са ограничени до училища и културно-образователни прожекции. Социалните работилници включват срещи с местни жители или разходки в квартала. Творческите дейности ще изискват техническо оборудване, а понякога и физическо пространство за експериментиране с творческите форми, например в случая на задачи с анимация. Те ще се осъществят най-добре, ако са ръководени от ментор – режисьор или друг професионалист в областта на киното. Всички вие ще имате своя конкретна роля в проекта и взаимният ви принос ще бъде от изключителна важност.

б) Балансирайте професионалния подход с личния опит

Помислете за личните си контакти и предишни сътрудничества. С кого искам да работя? С кого не искам да работя? Какъв е опитът ми от предишни сътрудничества? Как виждам този проект и какво намирам за най-важно в него? Кой би могъл да ме подкрепи в моята общност? Вашата гледна точка и вашите решения са от голямо значение за развитието на първоначалната идея.

III. ОБЩУВАЙТЕ!

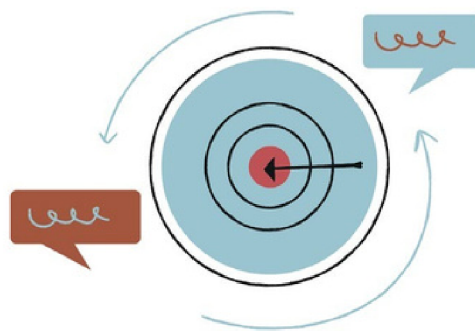

Когато вече сте избрали партньорите си и те са се съгласили да участват в проекта, започнете да планирате. Говорете за задачите, които трябва да се изпълнят, както и за ефекта, който искате да постигнете, но също и за самото сътрудничество. Бъдете точни и конкретни. Говорете за всичко. Какво възнамерявате да произведете или да постигнете? Как ще се срещате и как ще общувате? Къде и как ще бъде показан крайният ефект? Къде ще се провеждат дейностите и чии ресурси ще се използват в отделните етапи на работа? Как ще бъдат разпределени отговорностите помежду ви? Уверете се, че има достатъчно време за обсъждане на текущата работа, както и за планиране на следващите стъпки - това никога няма да бъде загубено време!

Ако проектът е комплексен за изпълнение, помислете за използване на полезни инструменти: съставете график за конкретните дейности, помислете за онлайн инструменти като Google Drive, Trello, Asana. Уверете се, че всички партньори са наясно с целта, която сте си поставили. Гладкото и ползотворно сътрудничество изисква партньорите да знаят какво се очаква от тях, но също така и да споделят обща цел и да са готови да работят за постигането ѝ заедно. Без съвпадащи цели и общ фокус е лесно да се стигне до ситуации, в които само някои партньори са ангажирани с дадена задача, защото останалите от екипа не са припознали целите за свои или изобщо не ги разбират. Необходимо е време, за да се постигне консенсус в екипа относно целта на съвместните действия.

Много неща се усложняват, защото са оставени без внимание. Говорете за техническите и организационните подробности, но и за големите въпроси - каква е вашата мисия, в какво вярвате. Това също не би било загуба на време. Мит е, че в работните партньорства хората мислят по еднакъв начин. Със сигурност ще има много различия между начина ви на работа и разбирането на контекста на вашия проект. Това не означава, че не можете да си сътрудничите. Това означава, че трябва да говорите и за неща, които изглеждат очевидни. Те често не са!

IV. ПОГРИЖЕТЕ СЕ ЗА ВЗАИМНАТА СИ МОТИВАЦИЯ

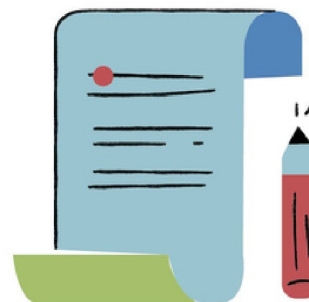
Според теорията на професорите психолози Едуард Л. Дечи и Ричард М. Рейън това, което ни мотивира да предприемем дадена дейност, са чувствата на автономност, компетентност и свързаност. Ако искате вашите партньори да се чувстват мотивирани, вземете предвид тези аспекти. Чувстват ли, че имат думата за това как се планира проектът и какви са неговите цели? Чувстват ли се компетентни? Знаят ли, че тяхната подкрепа е важна и ценена? Че проектът няма да успее без тях? Ако всички във вашето партньорство усещат, че работата им е значима и видима, за тях е по-лесно да си сътрудничат и да продължат дейността си въпреки трудностите. Това също така предотвратява явлението, наречено „социално разсейване“, т.е. процес, при който колективната работа на отделните хора е по-малко ефективна, отколкото, когато те работят индивидуално.

Чувството за значимост може да възникне по естествен начин, когато проектът ви е насочен към въпроси, които ви интересуват силно, отвъд конкретния проект. Затова помислете:

- Как проектът може да допринесе за постигането на обичайните ви цели?
- По какъв начин той може да допълни обичайното ви предложение?
- Да ви подкрепи в ежедневните дейности или в достигането до вашата целева група?

Ето защо е толкова важно да избирате партньорите си разумно и да обсъдите целите и общата ви мисия. Ако желаете партньорите ви да изпитват чувство за компетентност, оставете ги сами да изберат задачите, в които се чувстват силни, или такива, които биха искали да изпълняват, за да добият нови умения.

V. ПРАВИЛА И ОЧАКВАНИЯ

Преди началото на проект за сътрудничество е най-добре да се разработят правила за съвместна работа. Препоръчваме ви да обобщите всичко, което сте договорили помежду си, в писмена форма. Някакъв вид споразумение ще защити вас и вашия проект, в случай че нещо се случи: например новото ръководство на партньорската ви организация не е толкова ентузиазизирано за проекта, колкото предишното. Този документ ще ви помогне да наложите правила и норми от свое име и от името на другите партньори. Ако партньорите усетят, че правилата, установени заедно, не работят, те могат да започнат сами да поемат последствия, макар и само чрез оттегляне от сътрудничество, което възприемат като несправедливо.

Нормите обаче не са просто ad hoc споразумения, които защитават вашия проект. Много по-важни са негласните норми, които регулират ежедневните ви дейности. Какъв е календарът, който следвате в дейностите си? Този на учебната година или на календарната година? Кога обичайно се планират дейностите за следващата година? Как изглежда процесът на вземане на решения във вашите организации? Или дори: цени ли се сътрудничеството във вашата среда? Поощрява ли се то от местните власти, или по-скоро се възпира, например чрез начина на разпределяне на местните субсидии за проекти? Тайната на неуспешните експерименти със сътрудничеството може да е свързана и да произтича от тези по-малко очевидни правила. С тях не е толкова лесно да се справим и дори да ги забележим, когато сме дълбоко потопени в своята реалност, затова още веднъж - не пестете време за комуникация.

VI. СЪТРУДНИЧЕСТВОТО ОЗНАЧАВА РАЗЛИЧЕН ОПИТ

Във всички проекти, още повече в толкова амбициозна работна рамка като тази, със сигурност ще се случи нещо погрешно или нещо, което не сте очаквали. Например закъснения и недоразумения, времето може да ви накара да осъзнаете, че имате различни цели или че един от партньорите напълно пренебрегва проекта по причини, които са извън вашия контрол като координатор или инициатор. Споделяйте, когато нещо се обърка. Подхождайте към партньорите си с идеята, че те имат добри намерения и компетентност. Дори това да не е вярно, това е най-добрият вариант за моментите на съмнение и оптимално начало на труден разговор.

Специалистите по сътрудничество, като Майкъл Томасело, автор на книгата „Защо си сътрудничим“, твърдят, че ако се проваляме в сътрудничеството, това често е не защото не искаме да го направим, а защото не знаем как. Това не са прости въпроси или теми: справедливо разпределение на работата, изразяване на нуждите, ясно съобщаване на очакванията, водене на преговори, разрешаване на конфликти в групата. Говорете, преговаряйте и експериментирайте. Възможно е да е необходима малка промяна, за да се получи, или пък ежедневието на работа да се различава много и да сте направили някои погрешни предположения, които трябва да бъдат преразгледани.

Възможно е да се наложи да проведете труден разговор и да поставите деликатен въпрос. Препоръчваме ви да изразите критична оценка относно нечий подход, като използвате добре изпитани формули за общуване, например формулата за конструктивна критика, която препоръчва следния ред на представяне на аргументите ви:

- **Факти** - описания на събития и ситуации, които са предизвикали негативни емоции
- **Емоционална реакция** - изразяване на негативни чувства и мнения
- **Очаквания** - формулиране на молба за постигане на споразумение с критикувания партньор.

Придържането към използването на форми като „аз/моите“ също е от значение. Вместо да използвате израза „Ти пренебрегваш нашите договорености“ например, кажете по-скоро: „Имам чувството, че нашите договорености са пренебрегнати“. Подобни твърдения оставят много повече място за реакция и е по-малко вероятно да предизвикат защитни механизми.

В най-лошия случай се обърнете към писменото споразумение и си припомнете ангажиментите на всеки един. Можете ли да постигнете някакъв компромис, като се съсредоточите върху ползата за учениците и тяхното обучение? Какво все още е възможно и изпълнимо в този екип? Можете ли да си помогнете един на друг в намирането на решения или дори на нови партньори, които имат различна нагласа и биха могли да бъдат по-подходящи за проекта? Нека разочарованието не взема превес над това, което все пак сте постигнали, както и над факта, че сте посветили един на друг известно време и усилия. В реалността на кратките срокове и натиска за конкретни резултати това все пак си струва.

VII. ОЦЕНЯВАЙТЕ И ОТБЕЛЯЗВАЙТЕ ОБЩИТЕ СИ УСИЛИЯ

След като завършите проекта си, не забравяйте да спрете за момент, за да оцените процеса, който сте преживели. Планирайте сесия за рефлексия и оценка, по време на която да споделите мислите си и препоръките си за бъдещи инициативи. Когато давате обратна връзка, винаги започвайте от положителните страни и от нещата, за които сте благодарни. Препоръчваме ви въпроси от ритуала Сийюм* (прочетете повече за тази еврейска педагогика тук: <https://ieje.org/resources/educational-resources/jewish-pedagogies-circle/a-pedagogy-of-siyum/>):

- Какво ви хареса най-много в този опит?
- Кой конкретен момент бихте искали да запомните?
- Какво научихме от друг участник в проекта?
- Благодарен съм, че научих...
- Нещо, което възприемах по различен начин преди проекта...
- Нещо, което искам да проуча повече в бъдеще...
- Следващото нещо, което искам да науча, е...

Те са ефективен инструмент за пренасочване на вниманието ни и ни карат да забележим стойността на малки моменти и преживявания, които имат значение. Оценкаването е и място за изразяване на разочарование и определяне на собствени граници. Възможно е да имате основателни причини за критика или дори да изразите желанието си да се оттеглите от всякакви бъдещи планове за сътрудничество. Опитайте се обаче да запомните, че емоционалните изблици обикновено са непродуктивни, също и от гледна точка на това да достигнете до ответната страна с мнението си. Много по-добре е да се придържате към фактите и изказванията в първо лице, описани по-горе. По този начин увеличавате шансовете да бъдете чути и признати.

Ако все пак сте стигнали до този етап заедно и въпреки трудностите имате усещане за постижение и израстване, не забравяйте да отпразнувате общата си работа и да изразите благодарност за това, което сте успели да направите. Дайте си малко време и пространство, за да се насладите на този съвместен успех. Не забравяйте - точно такива моменти изграждат бъдещите ви партньорства.

Накратко:

- Мислете за себе си като за ресурс!
- Създайте силно предложение за потенциалните си партньори, включително целите, които искате да постигнете в рамките на проекта.
- Дори ако нещо в рамките на партньорството не върви добре или не се развива според очакванията ви, анализирайте, обсъдете и оценете натрупания съвместен опит!

2.

ИНТЕРВЮТА С НЯКОИ ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В ПРОЕКТА, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ РАЗЛИЧНИ ПАРТНЬОРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

ИНТЕРВЮТА, ПРОВЕДЕНИ ОТ ПАРТНЬОРСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ NERVE CENTRE

Джони Симс

Координатор в Общностен ресурсен център за Южен Белфаст / Belfast South Community Resource (BSCR)

1. Бихте ли описали накратко образователните дейности, провеждани от вашата организация?

BSCR се фокусира върху повишаване на квалификацията и развиване на образователни и дигитални умения на млади хора от райони с големи социално-икономически дефицити.

2. Какъв е опитът ви в областта на поканите за участие на външни партньори във вашите дейности или в участието на вашата организация в дейности на други организации?

BSCR работи заедно с различни организации и винаги е намирала сътрудничеството за изключително ефективен подход.

3. Какви проекти сте реализирали в сътрудничество?

Изпълняваме редица дигитални проекти заедно с местните начални и средни училища. Тези проекти се занимават с обучението на младите хора по теми като психично здраве, околна среда, гражданска отговорност и т.н. чрез цифрови и творчески средства.

Работихме заедно с Университета “Куинс” и образователния орган на Белфаст по проекти, свързани с равенството между половете и сексуалното здраве. През последните няколко години работихме с други организации като Gems NI, Business in the Community, Cooperation Ireland и Nerve Centre по национални и международни проекти.

4. Как избирате партньори за своите дейности?

Обикновено се срещаме и обсъждаме очакванията за дейностите.

5. Можете ли да ни разкажете за най-успешното ви сътрудничество? Кое го направи такова?

Наличието на сходни виждания, очаквания и резултати винаги е било от ключово значение за най-успешните сътрудничества. Възможност за открито споделяне на умения и опит. През последните няколко години имахме късмет по отношение на партньорите, с които работихме, включително и с колегите от Nerve Centre.

6. Смятате ли, че сътрудничеството е добър начин за осъществяване на вашите дейности? Защо "да" или защо "не"?

Сътрудничеството е чудесен начин за осъществяване на нашите дейности, тъй като ни позволява да имаме по-голям обхват и да споделяме и развиваме умения и идеи за различни проекти.

7. Какво още, според вас, прави творческите партньорства успешни?

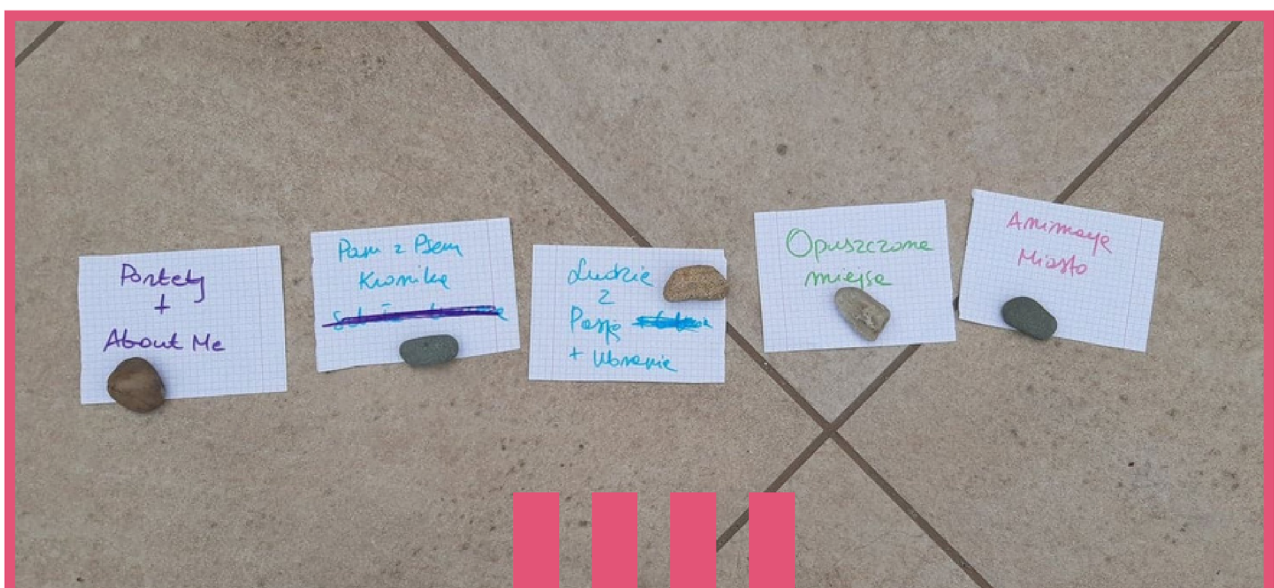
Уважение и откритост в отношенията.

8. Какво според вас пречи на успешното сътрудничество в творческите проекти?

Липса на комуникация, затваряне на хората и нереалистични очаквания.

9. Можете ли да предложите съвети за добри работни практики в сътрудничество?

Диалог, откритост и създаване на възможност за реализация на различни идеи.

Нийл Макклин

Учител в гимназия Aquinas Diocesan Grammar School, Белфаст

1. Какъв е опитът ви в областта на поканите за участие на външни партньори във вашите дейности или в участието на вашата организация в дейности на други организации?

Имаме дългогодишен опит в работата с външни организации за осигуряване на добри образователни резултати за нашите ученици. През годините сме си сътрудничили в различни области: създаване на филми, проекти с анимация, психично здраве и благополучие, онлайн безопасност, наркотици и алкохол, безопасно шофиране и др.

2. Можете ли да ни разкажете за най-успешното сътрудничество? Кое го направи такова?

Бих дал за пример „Shortcut – Млади режисьори снимат града си“ заради предварителното планиране, гъвкавостта и силната комуникация по време на програмата. Проектът беше съобразен с нашите нужди и учениците спечелиха, като придобиха нови умения и увереност в сферата на киното.

3. Смятате ли, че сътрудничеството е добър начин за осъществяване на вашите дейности? Защо "да" или защо "не"?

Отварянето на класната стая и обогатяването на обучението на нашите ученици е безценно, ангажираността на учениците се повишава, а резултатите им се подобряват. Педагогическият екип също се възползва от развитието на връзките с общността и външните професионалисти, което от своя страна води до развитие на професионалното обучение, което се пренася в практиката ни в класната стая.

4. Какво още според вас, прави творческите партньорства успешни?

Релевантни и интересни проекти, които носят полза на общностите в професионален и личен план.

5. Какво според вас пречи на успешното сътрудничество в творческите проекти?

Липсата на бюджет и ограничения поради пандемията. Чрез творческо мислене обаче много от тези пречки бяха преодолени, най-вече чрез дигитални средства и решения. Необходимо е подходящо финансиране, за да се гарантира поддържането на стабилни проекти за сътрудничество.

6. Какво би трябвало да знаем, когато започваме сътрудничество с други организации?

Важно е да определим целите и начините за тяхното постигане; да уточним бюджетните ограничения, ако има такива, времеви график и конкретни дати/крайни срокове, за които да се работи.

7. Можете ли да предложите съвети за добри работни практики в сътрудничество?

Практиката, демонстрирана от екипа на организация Nerve Belfast в проекта „Млади режисьори снимат града си“, е модел, който може да бъде приложен и в други проекти.

Франсис Джоунс

Координатор на „Наследство и архив“, Дигитален филмов архив на Северна Ирландия – „Екран Северна Ирландия“

1. Можете ли да представите дейността на вашата организация?

„Екран Северна Ирландия“ / Northern Ireland Screen е националната агенция за екранни образи на Северна Ирландия. Целта на агенцията е да насърчава развитието на устойчива индустрия за производство на филми, анимация и телевизия. Организацията също така работи за осъзнаване на образователната и културната стойност на екранното наследство, като подкрепя филмови изложби, архиви, образование и дейности за ангажиране на обществеността.

2. Бихте ли описали накратко образователните дейности, провеждани от вашата организация?

„Екран Северна Ирландия“ предоставя подкрепа на трите центъра за творческо обучение (CLC) в Северна Ирландия за осъществяване на програми за развитие на умения на учители и млади хора в областта на дигиталната грамотност и за разбиране и прилагане на творчески дейности и нови подходи към обучението в класната стая и в рамките на учебната програма. Организацията също така насърчава използването на филмовия архив в редица образователни дейности, независимо дали става дума за обучение, свързано с учебната програма, или за осигуряване на достъп до съдържание за творчески проекти, с цел повторното му използване от млади и учещи се режисьори.

3. Какъв е опитът ви в областта на поканите за участие на външни партньори във вашите дейности или в участието на вашата организация в дейности на други организации?

Сътрудничеството играе ключова роля във всички аспекти на организацията. Що се отнася до работата на моя отдел, партньорствата бяха от основно значение за разширяване на дейността му. Подкрепата на партньорите даде възможност на „Екран Северна Ирландия“ да постигне значителна промяна в тази област и ще продължи да бъде от решаващо значение, за да можем да реализираме амбициите си и да развиваме нови идеи за продължаване на нашата работа.

Обединяването на силите ни с различни заинтересовани страни на местно, национално и международно равнище ни позволи да се включим в значима идея и да формираме уникално предложение, което никой от нас не би могъл да направи сам. Сътрудничеството насърчава ученето, споделянето на добри практики и предоставя възможности за иновации и достигане до нови аудитории.

4. Какви проекти сте реализирали в сътрудничество?

Сътрудничим си по редица образователни проекти, като работим с широк кръг учащи - начални и прогимназиални училища, висши учебни заведения и организации за учене през целия живот. Някои образователни проекти са фокусирани върху конкретни педагогически нужди и области на учебната програма, а други – върху по-обща цели, основани на обучението. Често проектите имат техническо измерение или развиват умения, свързани с елемент от филмопроизводството.

5. Как избирате партньори за своите дейности?

Понякога ние избираме партньорите си, друг път те се обръщат към нас. В първия случай търсим партньори, които могат да допринесат с експертни познания или капацитет, които ни липсват. Например често си партнираме с организация Nerve Centre в образователните дейности, тъй като те имат доказан опит като партньор в предоставянето на услуги и споделянето на опит в тази област. В такива случаи ние бихме предоставили нашите познания за архивното съдържание и кураторски опит.

В някои случаи изборът на партньори е продиктуван от замисъла на проекта, като той може да бъде инициатива, ръководена от Британския филмов институт на територията на цяла Великобритания, и в този случай работим със съществуващата мрежа от регионални и национални архиви. Понякога изборът на партньор може да бъде продиктуван от възможностите за финансиране.

6. Можете ли да ни разкажете за най-успешното ви сътрудничество? Кое го направи такова?

Самият проект „Short Cut - Млади режисьори снимат града си“ за нас е пример за добро сътрудничество. Обхватът на проекта беше амбициозен, но осъществим. Има няколко основни неща, които го направиха успешен. Проектът беше управляван изключително ефективно, с ясна комуникация и определени роли за всички партньори, които използваха силните си страни. От самото начало всяка организация разбра какви са очакванията към нея. Възможностите на проекта също бяха добре формулирани.

Освен комуникацията и добрата организация, другото нещо, което определя доброто сътрудничество, е неговото въздействие - идеята за обединяване на усилията, за да се постигне нещо по-голямо от сумата на отделните части.

Проектът „Млади режисьори снимат града си“ имаше положителни резултати за участващите млади хора, които придобиха технически умения и имаха възможност да се запознаят по значим начин с филмовата култура, както и с филмовото наследство, както се вижда от придружаващите педагогически ресурси и уебсайт.

7. Смятате ли, че сътрудничеството е добър начин за осъществяване на вашите дейности? Защо "да" или защо "не"?

Смятам, че това е не само добър начин за осъществяване на дейности, но и че в сегашната обстановка, в която има системна липса на финансиране, сътрудничеството е абсолютно необходимо. Освен възможностите за финансиране, които някои сътрудничества предоставят, често има и възможности за повишаване на квалификацията и обучение, които различните партньори могат да предоставят.

Освен това в много от партньорствата, в които сме участвали, партньорите имат различни области на опит и затова всеки от тях е от съществено значение за ефективното изпълнение на проекта. Освен това различните партньори могат да имат различна публика и затова, работейки заедно, можем да достигнем до повече хора и да постигнем по-голямо въздействие. Например в работата си с Nerve Centre успяхме да се възползваме от техните утвърдени публики и партньори в образователния сектор, като повишихме популярността и осведомеността за нашите собствени дейности.

Сътрудничеството обикновено се проваля, защото на първо място са избрани неправилни сътрудници или поради лоша комуникация между партньорите.

8. Какво още, според вас, прави творческите партньорства успешни?

Ако е възможно, включете партньорите още в началния етап на проектите, тъй като това дава на всички по-голямо чувство за принадлежност и инвестиция в проекта. Това може да помогне и за избягване на проблеми впоследствие.

9. Какво според вас пречи на успешното сътрудничество в творческите проекти?

Лошата комуникация често е голяма пречка за успешно сътрудничество. Истинското творческо сътрудничество означава да сте отворени към различни гледни точки, да сте готови да изслушвате партньорите си и да уважавате тяхното мнение.

10. Какво трябва да знаем, когато започваме сътрудничество с други организации?

Най-общо казано, какво е искането и какви са възможностите.

11. Можете ли да предложите съвети за добри работни практики в сътрудничество?

Целите трябва да бъдат съгласувани в самото начало с всички от екипа, тъй като всеки трябва да се съгласи с визията на проекта. Имайте ясен план, но бъдете отворени за промени и се уверете, че приносът на всички партньори се зачита, дори ако някои идеи не винаги могат да бъдат осъществени.

Уверете се, че хората разбират ролята на своята организация и какво се очаква от тях. Комуникацията е от жизненоважно значение, планирайте редовни срещи за обмен на опит.

ИНТЕРВЮТА, ПРОВЕДЕНИ ОТ СДРУЖЕНИЕ „ЦЕНТЪР ЗА ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ“ / FUNDACJA CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Едита Олдак

Педагог в областта на културата, бивш ръководител на Сдружението „Stowarzyszenie z Siedzibą w Warszawie“ („Асоциация със седалище Варшава“)

1. Бихте ли ни разказали повече за себе си?

Завърших гимназия по изкуствата, след това специалност „Живопис“ в Академията за изящни изкуства, защитих докторантура в Педагогическия университет в Краков. В допълнение към дейностите ми, свързани с художествената практика и графичния дизайн, съм педагог и социокултурен аниматор.

Реализирам програми по визуално образование, които смятам за много по-добър вариант за учениците от традиционните часове по изкуства, които се провеждат в училищата в момента. Най-често разработвам интердисциплинарни семинари, които допълват основната учебна програма. Те съчетават елементи на изкуство, наука и социални дейности, а основната им цел е да развият социалната компетентност на учениците.

2. Какъв е опитът ви в каненето на външни партньори да участват в дейностите на вашата организация?

В продължение на 12 години ръководах неправителствена организация с благозвучното име „Със седалище Варшава“. Избрахме това име, тъй като седалището ни беше буквално Варшава, целият град, а не някакъв конкретен офис.

През годините научихме както предимствата, така и недостатъците на това решение. Липсата на определени помещения може да не генерира фиксирани наеми и други административни такси, но в дългосрочен план е доста уморителна.

Това обаче ни подтикна към активни партньорства за осъществяване на нашите проекти. В продължение на около десетина години си сътрудничихме с големи музеи (Държавния етнографски музей във Варшава), културни центрове (ДК „Кадр“, Културен център „Вавер“), центрове за местна дейност. В началото, разбира се, основният повод беше търсенето на място, но скоро разбрахме, че истинското партньорство се основава на по-задълбочен обмен не само на инфраструктура, но и на компетенции, знания и умения.

Затова разработихме такъв метод на сътрудничество, при който се уверяваме, че всяка страна може да реализира своя потенциал.

3. Какви проекти осъществявате в сътрудничество? Случва ли се да практикувате сътрудничество в рамките на основните дейности на организацията?

Осъществяваме два вида проекти. От една страна, изпълняваме големи проекти, които са сложни и продължават дълго време. От друга страна, понякога към нас се обръщат музейни институции или общностни центрове с предложения, които се отнасят до техните и нашите редовни дейности. Понякога това са предложения с идея за семинар или необходимост от консултация в областта на визуалното образование. Дейностите ни са проектнобазирани - ние реализираме визията и мисията си чрез безвъзмездни средства. Ако си сътрудничим с някоя институция, това обикновено става при провеждането на конкретни съвместни проекти.

4. Как избирате партньори за вашите дейности?

В нашия екип обичаме срещите за оценка. Две или три сесии, по време на които работим заедно върху нашите цели, методи за изпълнение или комуникация. Това е и повод за колективен подбор на потенциални партньори - какво бихме могли да им предложим, от какво се нуждаем и можем да получим от тях. В идеалния случай такива предложения се правят още на етап разработване на концепцията на даден проект. След това пишем на потенциалните институции с предложение.

През годините установихме много преки контакти. Това улеснява сътрудничеството и съкращава пътя, който трябва да изминем. Но си спомням с точност началото и трябва да призная, че формалният начин, т.е. писането на имейли с предложения, беше много ефективен. На този етап от запитването си струва да развием вече скицираната концепция и да включим ясна информация за това какво ще получи от нея институцията, към която се обръщаме.

Струва си да се погрижим и за визуалната страна на това послание - четливост, достъпност на съдържанието, кратни форми на изразяване.

5. Кое е най-успешното ви сътрудничество? Кое го направи успешно?

Най-успешното сътрудничество, което продължава вече почти 10 години и до днес, е сътрудничеството с Държавния етнографски музей във Варшава. Човешкият фактор сработи тук - харесахме представителя на музея, изглежда, че се разбираме и имаме еднаква визия. Смятам, че уникалното в това сътрудничество беше и фактът, че в хода му съзряхме заедно - всяка от институциите се научи на ефективно партньорство, обмен и допълване на своите ресурси, компетенции и възможности за изпълнение.

6. Смятате ли, че сътрудничеството е добър начин за осъществяване на вашите идеи? Защо "да" или защо "не"?

Определено да, но с едно малко не. Сътрудничеството разширява хоризонтите ни, позволява ни да добавяме нови посоки към проектите ни и да задълбочим перспективите ни. То също така ни позволява да достигнем до нови аудитории. Всяка от страните носи със себе си вече осъществени контакти и възможност за обмен. В много случаи се оказва, че след проекта нашата целева група е започнала редовно да посещава събития на партньора. Това ни радва много. Обединяването на силите също така дава предимство на проекта за по-ефективно популяризиране. Единственият малък недостатък на сътрудничеството би могъл да бъде това, че по-голямата институция може да „погълне“ проекта, така да се каже. За крайния потребител понякога не е ясно кой стои зад изпълнението. Тогава една чудесна изложба в музея ще бъде разчетена като отличен проект на голяма институция, а не като резултат от сътрудничество, в което инициатор е била малка организация.

7. Какво още според вас прави творческите партньорства успешни?

В сферата на творческите дейности е лесно да изпуснеш времевата рамка. Партньорството може да функционира като превантивна мярка - то носи стимул, взаимно вдъхновение, възможност да се занимаваме с нещо свежо, ново, непознато. То може да стимулира обмена на идеи и да показва нови възможности.

8. Какво според вас пречи на успешното сътрудничество в творчески проекти?

В такива проекти трябва да се обърне голямо внимание на осигуряването на пространство и време за хората, които обикновено са изключителни творчески личности. Съобразяването на различни творчески темпераменти (единият действа бързо и импулсивно, другият има нужда от време), съгласуването на различни виждания и подходи - това може да затрудни сътрудничеството.

Ако обаче сме наясно с това, има инструменти, с които да направляваме проекта по такъв начин, че всеки да може да реализира частица от себе си в него.

9. Какво трябва да знаете, когато започвате сътрудничество с други организации?

Сътрудничеството трябва да бъде взаимноизгодно. Трябва не само да определите взаимните очаквания в самото начало на взаимоотношенията си, но и да ги преразглеждате няколко пъти по време на проекта. Необходимо е да бъдем внимателни и да се грижим за всяка страна в сътрудничеството, включително и за себе си, така че никой да не прекрива границите, ако не сме съгласни. В случай че това е необходимо, нека отстояваме границите си чрез емпатичен разговор, в който се информираме взаимно за гледните точки на другия.

10. Една добра практика/съвет?

Погрижете се за партньорите си и за себе си в това партньорство.

Йоанна Климчак

Учител в Техникум № 4 „Мария Склодовска-Кюри“ в гр. Битом

1. Бихте ли ни разказали повече за професионалния си живот и за образователните дейности, които ръководите в училището, в което преподавате?

Преподавател съм по професионални предмети - фотография и мултимедия, както и университетски преподавател.

Бях инициатор и създател на педагогическата иновация „Кино и нови медии“ в Техническо училище № 4 в Битом. Целта ми е да популяризирам филмовите познания сред младите хора и да преподавам филмови техники от начално ниво. Нашето училище повишава квалификацията на учениците, като насърчава интердисциплинарното обучение и стажовете в частни компании в Полша и чужбина. Участваме в проекти и програми, финансирани от програма „Еразъм+“, както и такива, организирани от фондация „Център за гражданско образование“. Нашите ученици имат влияние върху начина, по който се провеждат уроците, и върху това какво съдържание се включва в нашите дейности.

2. Какъв е опитът ви в каненето на външни партньори да участват в дейностите на вашата организация?

Възползваме се от програмата Еразъм+, сътрудничим си с различни компании (TVS, Poczta Polska, Tauron, Wizz Air), често каним за краткосрочно сътрудничество неправителствени организации и фондации, които допринасят за развитието на студентите. Студентите подобряват уменията си благодарение на участието си в образователни програми (като например KinoSzkoła / КиноУчилище, Фондация „Център за гражданско образование“, Filmoteka School. Action! / Училищна филмотека. Начало!).

3. Какви проекти осъществявате в сътрудничество? Случва ли се да практикувате сътрудничество в рамките на основните дейности на училището?

В основните си дейности си сътрудничим с горепосочените компании. Учениците провеждат седмични стажове, например на летището в Краков. Всички дейности, които извършваме, са свързани с основната учебна програма и основните училищни дейности.

Ето някои от проектите, в които сме участвали:

- Европейска мобилност по програма „Еразъм+“ (стажове в чужбина);
- Висококачествено образование в градовете и по-специално в училищата (закупуване на филмово оборудване, пълно оборудване на филмово студио, обучение по филмов монтаж);
- Tauron Dystrybucja SA, клон Гливице (организиране на лекции и професионални семинари, организиране на стажове, финансиране на три стипендии за трима студенти, постигнали най-добри академични резултати в професионалните дисциплини);
- Filmoteka Szkolna. Action! / Училищна филмотека. Начало! (материали за уроци и участие във фестивала Filmoteka Szkolna);
- K2 - Кариери и компетенции (обучение по графичен дизайн, печат, работа с дрон за ученици);
- Кинообразователни проекти на Сдружение „Център за гражданско образование („Shortcut - малки истории, големи проблеми“, „Shortcut – Млади режисьори снимат града си“, съдействие при организирането на играта Film City Game / Градска филмова игра).

4. Как избирате партньори за вашите дейности?

Избираме партньорите си в зависимост от професионалните нужди на нашите ученици.

5. Кое е най-успешното ви сътрудничество? Кое го направи успешно?

Най-интересните сътрудничества са тези, които в допълнение към професионалните компетентности осигуряват социални и ключови компетентности на учениците (подкрепа на личностното развитие, интеграция в социалния живот и активно гражданство, създаване на възможности за трудова заетост).

6. Смятате ли, че сътрудничеството е добър начин за работа във вашия контекст? Защо "да" или защо "не"?

Вярвам, че без сътрудничество учениците биха получили само теоретични знания - без опита, който проектите им предоставят, те не биха могли да намерят своя път в живота на възрастните.

.

7. Какво още според вас прави творческите партньорства успешни?

Добри взаимоотношения с партньора, зачитане на автономността на учениците и включването им в процеса на вземане на решения. Партньорите трябва да поддържат постоянен контакт и да си осигуряват взаимно усещане за сигурност и професионализъм

8. Какво според вас пречи на успешното сътрудничество в творчески проекти?

Неразбирателство и лошо планиране на задачите. Пречка е и липсата на контакт с партньора ви и особено липсата на време за създаване на добри проекти.

9. Какво трябва да знаете, когато започвате сътрудничество с други организации?

Добрата комуникация между партньорите и отвореността към нови идеи са много важни.

10. Една добра практика/съвет?

Трябва да дадете много, за да получите много за себе си.

1. Бихте ли описали вашата организация?

Дворецът в Миековице е пространство за културни и творчески дейности, насочени към развитие на културното образование, откриване на идентичността на мястото и региона, свързване на поколенията и междусекторно сътрудничество.

2. Бихте ли описали накратко образователните дейности, извършвани от вашата организация?

Образователните дейности на Двореца в Миековице се фокусират върху разпространението на идеята за културно образование, творческо и нестандартно опознаване на света чрез изкуство и култура и работа в полза на местната общност. Образователните дейности, предприемани от нашата институция като част от ежедневната ни програма, включват форми като: различни артистични и творчески работилници, уроци, лекции, изложби, образователни игри, концерти, конференции и др.

Освен това, от началото на войната в Украйна, Дворецът в Миековице предприема незабавни действия в подкрепа на бежанците, образованието и интеграцията на деца и младежи от Полша и Украйна.

3. Какъв е опитът ви в каненето на външни партньори да участват в дейностите на вашата организация?

Опитът от поканата и включването на външни партньори в ежедневната работа на Двореца в Миековице е в основата на една кратка (през септември 2022 г. институцията празнува своята първа годишнина), но много интензивна дейност. Всъщност всяка инициатива, предприета от нас, е планирана така, че да включва елемент както на местно, така и на национално сътрудничество, а както показва примерът с проекта „Shortcut – Млади режисьори снимат града си“ - и на международно. През годината на интензивни дейности натрупахме значителен опит в междусекторното сътрудничество, като включихме в проектите си местни културни институции, различни общински органи, лечебни заведения, образователни и детски центрове, неправителствени организации и бизнеса.

4. Как избирате партньори за вашите дейности?

Местните партньори бяха поканени за сътрудничество още на етапа на разработване на програмната рамка на институцията (срещи, обществени консултации, семинар за извличане на информация). В началния етап от дейността на институцията допълнително бяха проведени множество срещи с представители на местни културни институции, местни правителствени и образователни институции, неправителствени организации, бизнеса, както и с местни активисти. Допълнителен важен ресурс са личните контакти на служителите на Двореца в Миековице, което дава възможност да се покани много по-широк кръг от партньори. Много често видът на предприетата инициатива определя избора на партньор за сътрудничество. Често се срещат и ситуации, в които Дворецът е поканен за дейности, инициирани от външни партньори.

5. Кое е най-успешното ви сътрудничество? Кое го направи успешно?

Като се има предвид периодът от последните две години, пример за най-успешно сътрудничество с широк кръг партньори беше (и е) интердисциплинарният проект „Мозайки от Бечек“. Необичайната идея, откритостта и доверието на партньорите (включително бизнес партньорите), творческият подход и гъвкавостта в действията, планирането и ефективното изпълнение, постепенното разширяване на групата от партньори - всичко това доведе до факта, че въпреки формалното приключване на проекта, инициативата продължава и сега. От гледна точка на съчетаването на местни и международни аспекти в един проект, както и поради високото ниво на организационния, образователния и културния контекст, сътрудничеството с Центъра за гражданско образование беше изключително важен и ценен опит. Ако трябва да посоча основния фактор, благодарение на който сътрудничеството не само работи, но и е изключително полезно и обогатяващо, определено бих посочила човешкия фактор.

6. Смятате ли, че сътрудничеството е добър начин за работа? Защо "да" или защо "не"?

Твърдо вярвам, че сътрудничеството е най-добрият начин за осъществяване на дейности. Освен възможността за обмен на мнения, знания и опит и по-бързото усъвършенстване на компетенциите чрез сътрудничество с партньори, работата в екип засилва креативността, както и позволява ефективно разпределение на отговорностите. Важно в контекста на нашата работа е и това, че благодарение на различни сътрудничества културна институция като нашата може да намали разходите за осъществяване на дадена дейност, като същевременно поддържа високото ѝ качество.

7. Какво още според вас прави творческите партньорства успешни?

Съчетаването на опита, творческия потенциал, организационния капацитет, както и ресурсите на конкретни партньори.

8. Какво според вас пречи на успешното сътрудничество в творчески проекти?

Пречките пред сътрудничеството най-често се крият в неправилното определяне на целите и задачите, както и в лошата комуникация между партньорите.

9. Какво трябва да знаете, когато започвате сътрудничество с други организации?

Много е важно да се определи правилно целта на дейностите - това помага при избора на партньор за сътрудничество.

10. Една добра практика/съвет?

На първо място, хората трябва да бъдат въведени във всички етапи от сътрудничеството ви. Сътрудничеството между партньорите всъщност е сътрудничество между хората.

Ягода Стула

Координатор в Центъра за неправителствени организации Lokal in Bytom / „Локал в Битом“

1. Какъв е профилът на вашата организация?

Моята организация се занимава основно с подпомагане на местната общност в Битом чрез организиране на обучения, семинари и срещи, както и с разпространение на театъра чрез организиране на събития в нетеатрални пространства. Освен това организираме театрални работилници за различни възрастови групи.

2. Какви проекти осъществявате в сътрудничество? Случва ли се да практикувате сътрудничество в рамките на основните дейности на организацията?

Предимно социални проекти, насочени към малки местни общности, жители на Битом.

3. Как избирате партньори за вашите дейности?

Избираме партньори въз основа на техните компетенции и сфери на дейност.

4. Кое е най-успешното ви сътрудничество? Кое го направи успешно?

Проектът „Локал в Битом“, който се изпълнява и до днес - сътрудничество между различни организации с цел подобряване на местния неправителствен сектор. Той се основава на ясно определени правила, на разпределение на дейностите според компетенциите и на прозрачност, доверие и липса на йерархия.

5. Смятате ли, че сътрудничеството е добър начин за работа? Защо "да" или защо "не"?

Вярвам, че сътрудничеството е страхотен начин на работа и води до развитие на дейности и личности. Междусекторното сътрудничество е особено важно.

6. Какво още според вас прави творческите партньорства успешни?

Откритост към други гледни точки, липса на предразсъдъци, диалог.

7. Какво според вас пречи на успешното сътрудничество в творчески проекти?

Липса на способност да се погледне на проблема от друга гледна точка, липса на ясни правила и липса на доверие.

8. Какво трябва да знаете, когато започвате сътрудничество с други организации?

Трябва да познавате своите нужди и нуждите на организацията си.

9. Една добра практика/съвет?

Бъдете отворени към другите, слушайте и не се страхувайте да се доверите.

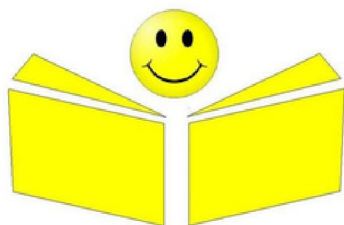
ИНТЕРВЮТА, ПРОВЕДЕНИ **ОТ СДРУЖЕНИЕ „АРТЕ УРБАНА КОЛЕКТИВ“**

Албена Йончева

Библиотекар в Регионална библиотека „Проф. Беню Цонев“, Ловеч и координатор на Центъра за доброволци към нея

Светлана Петрова

Завеждащ отдел „Краезнание“, Регионална библиотека „Проф. Беню Цонев“, Ловеч

1. Какви образователни дейности провежда Регионалната библиотека в град Ловеч и Центърът за работа с доброволци към нея ?

Албена Йончева: Центърът за работа с доброволци е създаден през 2007г. със самостоятелна програма на провеждане на занимания, в партньорство с неправителствени организации, с образователни и културни институции. Работим също така с деца със специални образователни потребности и по този повод имаме отношения с Регионален център за приобщаващо образование, с Дневния център за деца и възрастни с увреждания.

Провеждаме инициативи за деца и младежи с различен формат – спортни игри, образователни дейности като клуб по дебати, проекти със занимания, свързани с исторически и културни забележителности. Целта е младите участници да научават разнообразни неща, свързани с Ловеч, като например при проект за ловешки художници, който проведохме, или проект за дигитализиране на стари местни вестници, първи реклами, фотоконкурс и др.

2. Как решихте да създадете този Център за доброволци към библиотеката, от какво се породило това желание?

Албена Йончева: Бяхме поканени от неправителствена организация да бъдем част от тяхната доброволческа мрежа, а след първоначалното ни участие решихме да останем като самостоятелна организация. Така се превърнахме в първия център за работа с доброволци, изграден към библиотеката. Част от нашите инициативи се подкрепят финансово от община Ловеч.

3. Бихте ли споделили впечатления за проекта „Short Cut - Млади режисьори снимат града си“, по който работихме заедно?

Светлана Петрова: Аз съм завеждаща на отдел "Краезнание" и бих искала да споделя, че от няколко години имам наблюдение върху децата, които участват в кино клуба, създаден към библиотеката. Тази година, в рамките на проекта „Млади режисьори снимат града си“, младите участници трябваше да заснемат свой филм, свързан с регионалната история, и от този момент аз имах преки контакти и общувах с тях. От фонда "Краезнание" им предоставихме киноафиши, ние съхраняваме документи на Кинификация, интересни публикации за историята на киното. Включих се и в самия им филм със спомени от детството и от вече несъществуващото кино, за което всъщност е документалният филм на младежите. Хареса ми, че тази конкретна тема за старото кино засега много по-дълбоко и други аспекти от историята на града, социум, политика, социални отношения, култура, друга епоха, която за тях беше непозната.

Освен това, учениците припознаха пространството на библиотеката като свое; почувстваха го като място за творческа работа.

4. За нас като организация е много важно да създаваме партньорства локално, с читалища, библиотеки – в съответните населени места. Няма как да достигнем до дълбочината на работа, за която Светлана спомена, ако не работим в синергия с местна организация. В този смисъл, какви проекти осъществявате в сътрудничество, самата библиотека?

Албена Йончева: По принцип библиотеката е припознат партньор, това е наше желание и стимул, защото по този начин можем да получим ресурси и допълнително финансиране. С читалищата работим често, както и с почти всички неправителствени организации в региона, с културните институции. Сътрудничеството е начин да осъществяваме дейности, да популяризираме и да обогатяваме нас самите, нашия собствен капацитет.

5. Какви трудности сте срещали по пътя на колаборацията с други организации? Можете ли да споделите как сте се справили с тях за всички учители, библиотекари, организации, които в бъдеще ще изграждат своите партньорства и сътрудничества. Какво е важно да знаят за изграждането на едно партньорство между училище, неправителствена организация и библиотека например?

Албена Йончева: Организациите могат само да спечелят от партньорствата – знания, положителни емоции. Всяка организация би трябвало да дава всичко най-добро от себе си и по този начин всички печелят. Разбира се, винаги има страх от новото, неизвестното, но резултатите си струват.

Например мой колега от читалището беше прочел във вестника за филма на учениците. Срегнах го случайно и веднага се поинтересува кои младежи са правили филм за старото кино, негови лични спомени изплуваха и започна да ги споделя с мен.

Всеки един проект носи определени притеснения – дали ще можем да постигнем заложените резултати, дали ще успеем да се отчетем в срок и т.н., но когато партньорите работят заедно и се подкрепят, дори да има трудности по пътя (нормално е, всички ние сме различни и носим своя характер), винаги се достига до добри резултати. Винаги си личи, когато идеята и целта на партньорите е една!

Светлана Петрова: Този филм, свързан с историята на киното – това също е правене на история; тези деца разказват историята, това влиза във фонда и на самия отдел на библиотеката, ако ние можем да разполагаме с него. Ето още един резултат от нашето партньорство!

Партньорството между училища и местни библиотеки създава условия за по-добро възприемане на историческите и социалните явления; също така създава условия за изследователска работа. Това подпомага развитието на творчески инициативи и целенасоченото използване на енергията на учениците.

Преподаването на исторически и текущи събития или просто разказването на историята чрез филм може да ангажира учениците, като им позволи да видят историческо събитие, буквално оживяло на екрана чрез архивни кадри или чрез добре построен разказ. Ученето чрез правене е много по-ефективно в сравнение с други начини на получаване на знания. Не само е забавно, интересно, а има и много по-дълбок смисъл, който остава във времето.

Можем да отбележим как младите участници в проекта, подкрепен от Еразъм+ израстнаха във времето – като говорене, като начин на мислене. И това е нормално: чрез своя филм те сравняват времена, сравняват хора и дискурси. Тяхното любопитство определено е събудено. Самият им избор на тази разрушена сграда, която е пред училището им и която виждат всеки ден, означава, че любопитството към света около тях се задейства. Надявам се, че това няма да са само носталгични мисли, а че би могло да се направи нещо за реставрирането на тези сгради, на тези стари кинозалони. Жалко е, че по наше време нямаше такива проекти – „кино в училище“ на Арте Урбана Колектив – това е страхотно!

Албена Йончева: Училищата могат само да спечелят от тези проекти!

Галя Лалева,

Старши учител по български език и литература в гимназия „Св. Климент Охридски“ – гр. Ловеч

1. Бихте ли описани накратко вашето училище ?

СУ "Св. Климент Охридски" се намира в центъра на Ловеч. То е най-старата образователна институция в града, с 129-годишна история. Дало е на България академици, професори, учени в различни области. Намира се в красива сграда с барокови елементи. Разполага с добре обзаведени кабинети, екипът преподаватели се подновява и тази година има много млади учители.

Училището е известно в града под името Гимназията. В горния курс на обучение профилът е Хуманитарен, с разширено изучаване в модули на предметите български език и литература, английски език, история и цивилизация. Имаме рамково споразумение за сътрудничество с Историческия и Филологическия факултет на Великотърновския университет.

2. Какъв е опитът ви в областта на поканата на външни партньори за участие във вашите дейности или участието на училището в дейности на други организации?

Богат опит, тъй като си сътрудничим с редица неправителствени организации и институции. Подкрепяме инициативи на организации, които биха помогнали за гражданското, интелектуалното, естетическото и пр. развитие на нашите ученици, на техния социален опит и умения. Би могло да се каже, че сме търсен партньор.

3. Какъв вид проекти осъществявате в сътрудничество?

Образователни проекти, доброволчески също. Например с Комисия за превенция на нарушения от страна на малолетни и непълнолетни имаме проект във връзка с наркотиците и опасността от тях. С Центъра за работа с доброволци към Регионалната библиотека и с режисьора Цецо Матев имаме акция по почистване.

Също по проект на РК „Васил Левски” при НД „Традиция” - „Пазим своята история”, участвахме във възстановка, събраните средства бяха дарени на местната болница. „Арт пътешествие през вековете“ – културно-образователен проект за запознаване с историята на световното изкуство чрез разнообразни творчески занимания – водеща организация е Ресурсен център –Ловеч.

4. Как избирате партньори за своите дейности?

В повечето случаи сме търсената страна. Откликваме на всяка покана за проект, който ще бъде полезен на нашите възпитаници. Наред с това разчитаме на лични контакти, защото градът е сравнително неголям. Отворени сме за всички хубави идеи.

5. Кое е най-успешното ви сътрудничество? Кое го направи успешно?

В последно време безспорно като най-успешно сътрудничество може да се открие това по проекта „Short cut – Млади режисьори снимат града си“. Заради уменията, които придобиха учениците чрез работата по проекта, заради докосването до други култури, общуването с интересни личности, които са пример за подражание и вдъхновение.

6. Смятате ли, че сътрудничеството е добър начин за осъществяване на вашите дейности? Защо "да" или защо "не"?

Тук отговорът може да бъде само еднозначен – сътрудничеството обогатява, позволява постижения, които единствено чрез собствени усилия са по-трудни и понякога недостижими – предвид изискваните ресурси.

7. Какви трудности може да има при една професионална колаборация?

Необходими са ясни правила и ясно разписване на ангажименти и отговорности, говорене на един език, взаимно уважение. При разминаване може да възникнат трудности.

8. Какво бихте посъветвали други училища, които биха искали да започнат кино-образователна програма и да започнат сътрудничество с други организации?

От няколко години се занимаваме с тази дейност, горещо препоръчвам на всички – киното развива много умения, достига до деца с различни възможности, „изважда“ наяве скрити заложби, въодушевява, ентузиазира. Направете програма с помощта на „Арте Урбана Колектив“ и се наслаждавайте на резултати. Те идват почти веднага – за разлика от общуването с книгата например. Да не говорим за ресурсите, до които учителите имат достъп чрез сдружението.

9. Една добра практика/един съвет?

От наблюдения като преподавател мога да кажа, че снимането с телефон на „Минута Люмиер“ е много добра практика – децата се справят лесно, наред с това се учат да обръщат внимание на детайла, да „виждат“ повече... Съвет – смятам, че по-малките групи са по-добър вариант. Най-малко, за да може всички да са активни и на всеки да се обърне внимание. Смятам също, че не е задължително да са хомогенна група според възрастта си, а по-скоро водещ трябва да е интересът.

10. Нещо конкретно за проекта „Млади режисьори снимат града си“. Кой е моментът, който най-много ви развълнува, очарова, изненада ?

За мен като учител бе интересно да наблюдавам как менторите работят с учениците, а най-очарователно бе вълнението на децата при творческите им успехи, при публичното им представяне. Те ще запомнят това вълнение и то ще бъде стимул за стремеж към развитие и по-високи житейски цели. Кинолагерът в Северна Ирландия вероятно промени съдби.

4.

ОПИСАНИЕ НА ПРОЕКТА

През учебната 2021/22 година три екипа от млади хора от трите града, включени в проекта - Битом в Полша, Ловеч в България и Белфаст в Северна Ирландия, взеха участие в пилотното издание на проекта "Short Cut - Млади режисьори снимат града си". Дейностите им включваха прожекции на филми в трите училища (Техникум № 4 в Битом с координиращ учител д-р Йоанна Климчак, СУ "Св. Климент Охридски" в Ловеч с координиращ учител г-жа Галя Лалева и гимназия "Аквинас" в Белфаст с координиращ учител г-н Нийл Макклин); социални работилници, подкрепени от местни читалища или библиотеки ("Локал в Битом" с координатор Ягода Стула, Регионална библиотека "Проф. Беню Цонев" и Центъра за доброволци към нея с координатори Албена Йончева и Светлана Петрова, Общностен ресурсен център за Южен Белфаст с координатори Джони Симс и Асоциация за развитие на общността Ballynafeigh в Белфаст с координатори изпълнителни директори Джери Тъбрит и Дарън Спенс); творчески дейности, осъществени от творчески партньори (Културен център в Битом с координатори Катажина Михалска, Барбара Дилуш и Малгожата Голишевска, Дигитален филмов архив на Северна Ирландия с координатори Ан Донъли, Франсис Джоунс и Брона Макатни и ментори, участващи в програмата "Кино в училище" на Сдружение "Арте Урбана Колектив" Еви Карагеоргу и Мария Дачева).

В хода на местните проекти екипите изпълняваха задачи, изследвайки своя квартал, и усвояваха нови умения за създаване на филми и за работа в екип.

Партньорите по проекта се срещнаха в София, България, където проведоха 5-дневно обучение за възрастни, включващо обмен на добри практики в областта на артистичното и кинообразование, както и представяне на различни дейности под формата на работилници. Те участваха и в майсторския клас на българския режисьор Христо Симеонов, чийто филм „Нина“ е един от шестте селектирани филма за нашата колекция. Той сподели своите вдъхновения в света на киното, както и непоказвани досега материали от работата си с деца и младежи пред камера.

Последната задача на полските, българските и ирландските ученици беше да създадат своя лична история за града, в който живеят. Екипът от Битом реши да монтира съществуващия визуален материал, събран в заснетите творчески задачи. Екипите от Ловеч и Белфаст решиха да започнат от нулата, като използват резултатите от своите градски проучвания за основа на отделни истории за общността. Местните проекти бяха завършени с вдъхновяващ летен кинолагер в Белфаст. Всички екипи се срещнаха, за да научат повече за процеса на създаване на филм и да обменят мнения за своите собствени филми. Те се срещнаха и с Рос Макклин, режисьор на един от филмите в нашата колекция - „Хайдбанк“, който също представи работата си около него.

Филмите, създадени от младежите, са достъпни на платформите, управлявани от националните партньорски организации. Разгледайте този линк към padlet страница, в която са събрани различни материали за проекта: https://padlet.com/Fundacja_CEO/shortcut-young-filmmakers-portray-their-cities-promotion-9fm8wuygsm70cmse.

Млади режисьори снимат града си. Ръководство за реализиране на кинообразователни и социални проекти, свързани с живота на местната общност

Публикация, разработена като част от проекта "Shortcut - Млади режисьори снимат града си", реализиран от Център за гражданско образование (Полша), Творческия център Nerve (Северна Ирландия), Сдружение "Арте Урбана Колектив" (България) през 2020-2022 г.

Проектът е съфинансиран от програма "Еразъм+" на Европейския съюз.

ISBN: 9788367226295

Уебсайт на проекта: www.kultura.ceo.org.pl / <https://arteurbanacollectif.com/kino/shortcut-mladi-rezhisyori-snimat-grada-si/>

Ресурсът е подготвен от: Каролина Гедрис-Майкут, Шарън Къри, Ралица Асенова, Еви Карагеоргу, Мария Дачева, Патриция Пасзинска-Ясинска, Елизабиета Граб

Координация на проекта и редакции: Каролина Гедрис-Майкут, Патриция Пасзинска-Ясинска, Дорота Навалани

Превод и адаптация на български: Ралица Асенова

Редакция на български език: Галя Лалева

Графичен дизайн: Занета Ставиак / Радослав Буско

Варшава 2022

Издател: Фондация "Център за гражданско образование", Варшава

www.ceo.org.pl

Центърът за гражданско образование е най-голямата образователна неправителствена организация в Полша. С нейна подкрепа учителите въвеждат в училище методи на преподаване и теми, благодарение на които учениците се ангажират с образованието си и се справят по-добре с предизвикателствата на съвременния свят.

Сдружение "Арте Урбана Колектив", работещо в сферата на артистичното и кинообразование, е партньор по проекта за България.

<https://arteurbanacollectif.com/>

Публикацията е достъпна под лиценз Creative Commons Attribution 4.0 Poland.

Авторски права: Млади режисьори снимат града си / Център за гражданско образование / Nerve Centre / Сдружение "Арте Урбана Колектив".

